

C-328/23. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. május 25.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Oberster Gerichtshof (Ausztria)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. április 25.

Felperesek:

J

A

Alperesek:

Reisebüro GmbH

R GmbH

Az alapeljárás tárgya

Fogyasztóvédelem – Utazási csomagok és utazási szolgáltatásnyújtások – (EU) 2015/2302 irányelv – Az utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondása és elállási jog az utazási csomag megkezdése előtt – Lemondás a célállomáson bekövetkezett elháríthatatlan és rendkívüli körülmények miatt – A szerződéskötést megelőző tájékoztatás

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az uniós jog értelmezése, EUMSZ 267. cikk

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. Úgy kell-e értelmezni az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatásügyüktésekről szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2015. L 326., 1. o.) 12. cikkének (2) bekezdését, hogy a célállomáson vagy annak közvetlen közelében felmerülő elháríthatatlan és rendkívüli körülményeken, amelyek az utazási csomag teljesítését jelentős mértékben befolyásolják, vagy lényegesen befolyásolják az utasoknak a célállomásra való szállítást, és amelyek arra jogosítják a fogyasztót, hogy lemondási díj nélkül mondja fel a szerződést, olyan körülmények értendőek, amelyek

- már fennállhatnak az utazási csomagra vonatkozó szerződés megkötésekor; vagy
- az utazási csomagra vonatkozó szerződés megkötésekor még nem állhatnak fenn, hanem csak ezen időpont és
 - lemondó nyilatkozat megtétele közötti, vagy
 - az utazási csomag megkezdése közötti időpontban merülnek fel?

2. Úgy kell-e értelmezni az (EU) 2015/2302 irányelv 12. cikkének (2) bekezdését, hogy az ott említett elháríthatatlan és rendkívüli körülményeken olyanok értendőek:

- amelyekről a felek az utazási szerződés megkötésekor nem tudtak; vagy
- amelyekről a felek az utazási szerződés megkötésekor tudhattak; vagy
- amelyek a felek számára az utazási szerződés megkötésekor nem láthatók előre vagy nem beláthatók; vagy
- amelyek a felek számára az utazási szerződés megkötésekor előre láthatók vagy beláthatók lehetnek, adott esetben az irányelvből eredő konkrét kritériumok alapján; vagy
- amelyeket a felek az utazási csomagra vonatkozó szerződés megkötésekor hozzávetőleg ismernek, de még nem képesek felmérni (legfeljebb némi valószínűséggel), hogy azok milyen konkrét formában jelennek meg (például az, hogy a hatóságok az üdülési célállomáson [a jelen esetben: több mint tíz] hónapja fennálló [itt: COVID19-]világjárvány miatt további tesztet és/vagy kijárási, illetve a szabad mozgásra vonatkozó korlátozásokat írnak-e elő); vagy
- amelyeket a felek ismereteitől teljesen függetlenül, kizárólag – adott esetben az irányelvből eredő – objektív kritériumok alapján kell értékelni?

3. Úgy kell-e értelmezni az (EU) 2015/2302 irányelv 5. cikkét, hogy az utazónak nyújtandó, szerződéskötést megelőző tájékoztatáson – különösen az

5. cikk (1) bekezdésének f) pontja szerinti „egészségügyi előírásokra vonatkozó tájékoztatáson” – olyan előírásokat is érteni kell, amelyek a világjárvány miatt az üdülési célállomáson elvégzendő teszteket és/vagy a kijárási, illetve a szabad mozgásra vonatkozó korlátozásokat érintenek?

A harmadik kérdésre adott válasz igenlő esetén:

4. Úgy kell-e értelmezni az (EU) 2015/2302 irányelv 5. cikkét, hogy abban az esetben, ha a felek annak megkötését követően közös megegyezéssel módosítják az utazási csomagra vonatkozó szerződés feltételeit (kiigazítják; „átfoglalják”) – például (mint a jelen esetben is) az 5. cikk (1) bekezdésének a) pontja szerinti olyan egyes utazási szolgáltatások, mint a szállítási szolgáltatások, az útvonal vagy az utazás időpontja tekintetében – az utazónak nyújtandó, a szerződéskötés előtti tájékoztatást teljes egészében (még akkor is, ha azt az „átfoglalás” nem érinti) vagy részben újra meg kell adni vagy aktualizálni kell?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatás együttesekről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, továbbá a 90/314/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv. különösen az 5. cikk és a 12. cikk (2) bekezdése

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Pauschalreisegesetz (az utazási csomagokról szóló osztrák törvény; a továbbiakban: PRG), különösen a 2. § (12) bekezdése, a 4. § (1) bekezdése és a 10. §

A tényállás és az eljárás rövid bemutatása

- 1 A felperesek Ausztriában, a német határ közelében lakó fogyasztók. Az elsőrendű alperes utazási irodát működtet, és 2021 elején a másodrendű alperes által Kubába szervezett utazási csomagot közvetített ki a felperesek számára.
- 2 A felperesek 2021. január 20-án, amikor Ausztriában a Covid19-világjárvány miatt lezárást rendeltek el, felvették a kapcsolatot az elsőrendű alperes utazási iroda egyik általuk ismert munkatársával.
- 3 Az utazási iroda otthonról dolgozó munkatársa meghívta a felpereseket a lakásába, ahol elmagyarázta nekik, hogy az utazás jelenleg tíz napos karanténnal jár az Ausztriába való visszatéréskor, valamint PCR-tesztek szükségesek, és az később egyszerűbben megvalósítható lenne, de ezt a javaslatot a felperesek elutasították. Elmondta, hogy van lehetőség Kubába repülni, amit a másodrendű alperes lelkesen fogadott. Az utazási iroda alkalmazottjának azon kérdésére,

miszerint a másodrendű felperes számára egyáltalán lehetséges-e egy ilyen utazás a testi fogyatékosága miatt – mivel többek között kerekesszékre szorul –, a másodrendű felperes igenlő választ adott. Mind az utazási iroda munkatársa, mind a felperesek úgy értelmezték az osztrák külügyminisztérium (Bundesministerium für europäische und internationale Angelegenheiten [európai és nemzetközi ügyek szövetségi minisztériuma]); a továbbiakban: BMEIA) honlapját, hogy a Kubába való beutazás jelenleg lehetséges, de mind a repülőúthoz, mind a Kubába való beutazáshoz PCR-tesztre van szükség. Az utazási iroda munkatársa felhívta a felperesek figyelmét, hogy az utazókat a lefoglalt szállodába szállítják, és a teszt eredményének kézhezvételéig a szállodakomplexumban kell maradniuk. Az utazási iroda munkatársa azt nem említette, hogy a negatív teszteredmény ellenére csak az ötödik nap után mozoghatnak a szállodakomplexumon kívül.

- 4 A felperesek 2021. január 20-án egy 2021. február 13-tól 2021. március 3-ig tartó utazási csomagot foglaltak le, München-Frankfurt-Varadero (és ellenkező irányú) repülőjáratral és szállodai elhelyezéssel, all inclusive ellátással.
- 5 A felpereseknek 2021. január 20-án e-mailben elküldött utazási tájékoztató dokumentumok szerint az utasoknak legalább 72 órával az érkezésük előtt kiállított, a koronavírusra (Covid19) vonatkozó negatív PCR-teszt eredményét tartalmazó orvosi igazolással kell rendelkezniük, és érkezésükkor újabb ilyen tesztet kell végeztetniük. Az alábbi kiegészítő információkat adták meg:

„A koronavírus (Covid19) terjedése miatt 2020. december 19.-én 0 órától nem javasoljuk a turisztikai célú vagy bármilyen nem szükségszerű utazást. Továbbra is számítani kell huzamos idejű korlátozásokra a légi közlekedésben és az utazásban, valamint kiterjedt korlátozásokra a társadalmi életben.

– BMEIA honlap kezdőlapja

Kubába való beutazás: engedélyezett.

Feltételek: a beutazáskor 72 óránál nem régebbi, SARS-CoV-2-re vizsgált, negatív PCR-tesztet kell bemutatni. További térítésköteles teszt a repülőtéren a beutazáskor. Nincs karantén. [...]

– *2021. január 1-jétől a beutazáskor 72 óránál nem régebbi, SARS-CoV-2-re vizsgált, negatív PCR-tesztet kell bemutatni. Ezenkívül az érkező utasok a repülőtéren COVID-tesztet végeztetnek, amelynek eredménye 24-48 órán belül rendelkezésre áll. Ennek költsége jelenleg személyenként 30 USD (hitelkártyával fizetendő). Az országba beutazóknak meg kell adniuk a kubai címüket. Ha a teszt eredménye pozitív, akkor ezen a címen keresik fel őket, és helyezik karanténba egy állami intézményben. Negatív teszteredmény esetén korlátlanul lehet mozogni az országban. [...]*”

- 6 Ezen túlmenően a BMEIA honlapján figyelmeztettek az osztrák állampolgárokra vonatkozó hatályos beutazási és egészségügyi szabályokra. Az utazóknak kellő időben érdeklődniük kellett az illetékes külképviseleteken. Legkésőbb 48 órával

az indulás előtt el kell olvasni a [német] Auswärtiges Amtnek (külügyminisztérium, Németország) az adott üdülési régióra vonatkozó aktuális biztonsági tanácsait, és szükség esetén ki kell igazítani a beutazási tájékoztató dokumentumokat. Adott esetben a nem német állampolgárokra vagy a magasabb COVID-kockázatú országokból származó állampolgárokra eltérő beutazási feltételek vonatkoznak. A lefoglalt járatokra vonatkozó, hatályos Covid19-előírásokat be kell tartani. Az erre vonatkozó információk az adott légitársaság honlapján található.

- 7 2021. január 22-én az utazási iroda alkalmazottja átadta a felpereseknek az utazási tájékoztató dokumentumokat, rámutatva, hogy a repülőúthoz PCR-teszt szükséges, majd a kubai repülőtéren egy újabb PCR-tesztet kell végeztetni. Nem lehetett megállapítani, hogy volt-e szó a BMEIA aktuálisan alkalmazott utazási figyelmeztetési szintjéről vagy arról, hogy a 2021. január 20-i foglalás időpontjában 6-os szintű utazási figyelmeztetés volt érvényben Kubára vonatkozóan; a szállodakomplexumban töltendő ötnapos karanténról nem volt szó.
- 8 2021. február 12-én az elsőrendű felperes érdeklődött az utazási iroda munkatársánál, hogy érvényesek-e még a PCR-tesztekre vonatkozó nyilatkozatai, amit ez utóbbi a BMEIA honlapjának áttekintését követően megerősített. A kubai beutazási feltételekről szintén szó esett, de az utazási iroda munkatársa nem említette a beutazást követő ötödik napon történő térítésköteles teszt elvégzésére vonatkozó, a fenti honlapon 2021. február. 6. óta szereplő figyelmeztetést. Az nem lehetett megállapítani, hogy ez idő alatt a turistákat milyen kötelezettségek terhelték, illetve milyen tilalmak vonatkoztak rájuk.
- 9 2021. február 13-án a felperesek a müncheni repülőtérré mentek, ahol megtagadták tőlük az utazást, mivel nem mutattak be PCR-tesztet.
- 10 A hazatérésüket követően és az utazási iroda munkatársának az utazás ára 85%-ának megfelelő, esetlegesen felmerülő kártalanítási átalányösszegre való figyelmeztetése után a felek abban állapodtak meg, hogy az utazás időpontját 2021. február 20-ra és a Frankfurt am Main-i indulási repülőtérré foglalják át, az utazás eddig kifizetett árának a beszámításával.
- 11 2021. február 19-én a felperesek megkapták az elsőrendű alperestől azokat az utazási tájékoztató dokumentumokat, amelyekben ismét szerepelt a BMEIA honlapjára való utalás, és ezekből a dokumentumokból azt értették, hogy ők maguk felelősek a Németországba való beutazásért.
- 12 A felperesek 2021. február 18-án és 19-én mind a BMEIA Kubára vonatkozó honlapján, mind pedig különböző honlapokon (BMEIA, ÖAMTC [osztrák autóklub], Deutsche Bundesregierung [német szövetségi kormány]) a 2021. február 14. óta vírusvariánssal fertőzött területnek minősített Tirolból Bajorországba átutazás céljából történő beutazás feltételeiről végeztek

kereséseket, és részben ellentmondásos információkat találtak arra vonatkozóan, hogy lehetséges-e, és ha igen, milyen szigorú feltételek mellett az ilyen beutazás.

- 13 A BMEIA internetes oldalán Kuba tekintetében 2021. február 18-án az 5. pontban szereplő, nem országspecifikus általános megjegyzésen kívül a következő megjegyzés szerepelt, amely az utazási szerződés 2021. január 20-i megkötésének napján ott még nem szerepelt: *„2021. február 6-tól a beutazáskor 72 óránál nem régebbi, SARS-CoV-2-re vizsgált, negatív PCR-tesztet kell bemutatni. Emellett az ország területére beutazó utasoknak Covid-tesztet kell végeztetniük. Ennek költsége jelenleg személyenként 30 USD (hitelkártyával fizetendő). Ezt követően a kubai állam által kijelölt létesítményben (általában szállodákban) kötelező, térítésköteles karantén. A beutazás napját követő 5. napon további térítésköteles teszt. Az eredmény várhatóan 48 és 72 óra között áll majd rendelkezésre.”*
- 14 2021. február 19-én az utazási iroda munkatársa a másodrendű felperesnek a kubai „karanténal” kapcsolatos megkeresése miatt konzultált a kubai osztrák nagykövetséggel a beutazási rendelkezésekről, Az osztrák nagykövetség szerint az utazóknak a helyszínen elvégzendő PCR-teszt eredményének a megérkezéséig a szállodában kell maradniuk, de ez idő alatt szabadon tartózkodhatnak a szállodakomplexumban, amelyet főszabály szerint 20:00 óra után nem már lehet elhagyni. Az utazási iroda munkatársa erről anélkül tájékoztatta a másodrendű felperest, hogy előzőleg tájékozódott volna a másodrendű alperesnél a karanténra vonatkozó egyéb rendelkezésekről. Arról nem esett szó, hogy pontos volt-e a BMEIA honlapján a Kubára vonatkozó azon információ, amely szerint a beutazást követő ötödik napon újabb tesztre van szükség. A felperesek azonban ezt feltételezték, mivel az utazási jelentkezési lap a BMEIA honlapjára hivatkozott. Ezért azt feltételezték, hogy Kubában tíznapos karantén vár rájuk, és így már észszerűtlennek tartották az utazást.
- 15 A felperesek az elsőrendű alperesnek küldött 2021. február 19-i e-mailben kijelentették, hogy „elháríthatatlan rendkívüli körülmények (a szerződési érdek megszűnése miatti elállás) miatt” nem utaznak el, és kérték az általuk befizetett összeg visszautalását.
- 16 2021. február 19-én mindenestre a BMEIA egész Kubára a (legmagasabb) 6-os szintű utazási figyelmeztetést adta ki.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 17 A felperesek azt kérik, hogy az alpereseket egyetemlegesen kötelezzék az utazás teljes árának visszafizetésére. E kérelmet a felvilágosítási és tájékoztatási kötelezettségek megsértésére, hibás tanácsadásra és közvetítésre alapozzák, de olyan elháríthatatlan és rendkívüli körülményekre is, amelyek jelentősen befolyásolták és észszerűtlenné tették volna az utazási csomag teljesítését.
- 18 Az alperesek véleménye szerint nem álltak fenn elháríthatatlan és rendkívüli körülmények. A felperesek kezdettől fogva tisztában voltak a

világjárványhelyeztetel, új körülmények pedig nem merültek fel. Az elsőrendű alperes utazásközvetítőként nem rendelkezik passzív perbeli legitimációval.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 19 Az elsőfokú bíróság érdemben helyt adott a keresetnek, és úgy ítélte meg, hogy a 2021. február 19-én megállapított legmagasabb, 6-os szintű utazási figyelmeztetés lehetővé teszi a PRG 10. §-ának (2) bekezdése szerinti elállást, mivel – függetlenül attól, hogy a világjárvány már egy éve tartott – megvalósulnak a rendkívüli körülmények. A felperesek számára az sem volt előre látható, hogy milyen korlátozásokkal kell számolniuk a Németországba, de akár a Kubába való érkezés során, ami összességében az utazás ésszerűtlenségéhez vezetett. Ezen túlmenően felróhatóak az alpereseknek olyan kártérítési felelősséget keletkeztető szerződéses megállapodások, amelyek feljogosítják a felpereseket a szerződéstől való elállásra.
- 20 A fellebbviteli bíróság hatályon kívül helyezte a fenti ítéletet, és az elsőfokú bíróságot – az eljárás kiegészítését követően – új határozat hozatalára kötelezte. A kártalanítás nélküli lemondás feltételei nem teljesülnek, mivel a felperesek a világjárvány és így a turisztikai célú és a nem szükségszerű utazások elkerülésére való figyelmeztetések ismeretében foglalták le az utazási csomagot, ezért nem jogosultak védelemre. A Kubába való beutazáskor elvégzendő tesztet követő további karantén nem olyan elháríthatatlan és rendkívüli körülmény, amely jelentősen befolyásolta az utazási csomag teljesítését. Igaz ugyan, hogy az utazásközvetítők és az utazásszervezők felelősek a felperesek részére az átfoglalásakor nyújtandó tájékoztatás hibáiért, a szerződéses helyzet szerint azonban a felpereseket, akik helyes tájékoztatás esetén nem vállalkoztak volna a második útra, és akiknek felróható az első utazás időpontjának elmulasztása, csak az utazás árának – az utazási szolgáltatások ára 85%-át kitevő kártalanítási átalány levonása melletti – visszatérítése illeti meg, a repülőjegy árának visszatérítése azonban nem.
- 21 Az Oberster Gerichtshofnak (legfelsőbb bíróság, Ausztria) most a felpereseknek az ítélet hatályon kívül helyezése ellen benyújtott felülvizsgálati kérelméről kell döntenie, amelyben a felperesek a keresetnek helyt adó elsőfokú ítélet hatályában való fenntartását kérik. Végösszeg jogorvoslati fórumként az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) köteles előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére, ha az uniós jog helyes alkalmazása nem annyira nyilvánvaló, hogy az minden ésszerű kétséget kizár. A jelen ügyben fennállnak ilyen kétségek.
- 22 Az első kérdéstről: A jogvita eldöntése döntően az (EU) 2015/2302 irányelv 12. cikke (2) bekezdésének, illetve 5. cikkének értelmezésétől függ, amelyhez a PRG 10. §-a (2) bekezdésének és 4. §-ának értelmezését is igazítani kell. Hasonló kérdéseket már többször is a Bíróság elé terjesztettek.
- 23 A második kérdéstről: A német nyelvű szakirodalomban eltérőek a vélemények az (EU) 2015/2302 irányelv 12. cikke (2) bekezdésének értelmezéséről, amely

szerint az utazónak joga van lemondási díj fizetése nélküli elállásra, ha a célállomás helyén vagy annak közvetlen közelében elháríthatatlan és rendkívüli körülmények „merülnek fel”. Míg egyes szerzők szerint nem lényeges, hogy a rendkívüli körülmények a szerződéskötéskor, az elállási nyilatkozat megtételekor vagy csak röviddel az utazás megkezdése előtt állnak fenn, és úgy vélik, hogy ha ilyen körülmények fennállnak, akkor az utazót akkor is megilleti a díjmentes lemondás joga, ha a világjárvány ismeretében – például abban a reményben (amelyben végül csalódnia kellett), hogy az utazás megkezdéséig javulni fog a helyzet – foglal le egy utazási csomagot, mások azon a véleményen vannak, hogy a díjmentes lemondást csak a foglaláskor előre nem látható események indokolhatják, mivel az előre látható körülmények nem „elháríthatatlanok és rendkívüliek”. Megint mások viszont azt hangsúlyozzák, hogy az elállást indokoló körülménynek nem kell előre nem láthatónak lennie. Több más szerző ugyancsak azt hangsúlyozza, hogy aki a fennálló kockázati helyzet ismerete ellenére foglal utazást, az már nem jogosult védelemre.

- 24 A harmadik és negyedik kérdésről: Az (EU) 2015/2302 irányelv szövege és preambulumbekzdése nem adnak egyértelmű támpontot a tekintetben, hogy az 5. cikk (1) bekezdésének f) pontjában szereplő „egészségügyi előírások” tekintetében milyen szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettségek terhelik az utazásszervezőt és/vagy az utazásközvetítőt, és hogy ez vonatkozik-e ebben az ügyben az üdülési célállomáson a világjárvánnyal kapcsolatos intézkedésekre vonatkozó döntés szempontjából releváns körülményekre is.
- 25 Egyrészt az (EU) 2015/2302 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének f) pontja nem szerepel a 6. cikk (1) bekezdésében felsorolt azon információk között, amelyeknek az utazási csomagra vonatkozó szerződés „szerves” részét kell képezniük. Másrészt a 7. cikk (2) bekezdése előírja, hogy az utazási csomagra vonatkozó szerződésnek tartalmaznia kell a megállapodás teljes tartalmát, beleértve többek között az 5. cikk (1) bekezdésének f) pontjába foglalt információkat is.
- 26 Az (EU) 2015/2302 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése szerint a szerződéskötést megelőzően tájékoztatást „azt megelőzően [kell nyújtani], hogy az utazót az utazási csomagra vonatkozó szerződés vagy az arra vonatkozó ajánlat kötné”, azonban a megfogalmazás nyitva hagyja azt a kérdést, hogy fennáll-e, és ha igen, milyen mértékben áll fenn a tájékoztatási kötelezettség, ha az utazási csomagra vonatkozó szerződés eredeti megkötését követően annak egyes részeit újratárgyalják, és ezt követően módosított megállapodás („átfoglalás”) születik.